

LEVSTIKOVE NAGRADE ZA LETO 1998

Mladinska knjiga je letos že petdesetič podelila Levstikove nagrade za najboljše stvaritve – (izvirno leposlovno delo, izvirno ilustracijo in stvarno literaturo) na področju otroške in mladinske književnosti. Nagrade so podelili na posebni prireditvi, ki je bila 10. junija v Ljubljani. Nagrade so prejeli:

- KRISTINA BRENKOVA za življenjsko delo
- MARLENKA STUPICA za življenjsko delo
- ANDREJ ROZMAN ROZA za pesniško zbirko *Črvice pesmi*
- ZVONKO ČOH za ilustracije v knjigi *Enci benci na kamenci*

Založba nagrajuje samo avtorje del, ki jih sami izdajo. Od leta 1993 nagrade, ki so jih prej podeljevali vsako leto, podeljujejo bienalno. V petdesetih letih so podelili skoraj 200 nagrad, s čimer je založba Mladinska knjiga nedvomno vzpodbujala kakovost slovenskih knjig za otroke.

Utemeljitev Levstikove nagrade pisateljici Kristini Brenkovi za življenjsko delo

Ime pisateljice **KRISTINE BRENKOVE** je neločljivo in odločilno povezano z novejšo zgodovino mladinske književnosti na Slovenskem. Bralcem je podarila izbran avtorski opus (*Babica v cirkusu, Deklica Delfina in lisica Zvitorepka, Srebrna račka – zlata račka, Prva domovina, Kanglica kaše...*), ki brez dvignjenega kazalca, zato pa doživeto in z veliko mero srca uči, kako zares živeti življenje. Bila je med soustanoviteljki Založbe Mladinska knjiga, kjer je bila prva ter dolgoletna urednica otroškega leposlovja. Zasnovala je številne pomembne zbirke, ki živijo še danes: Čebelico, Velike slikanice, Zlato ptico in

Mladi oder. Pomagala je razpirati krila domišljije številnim mladim pisateljem in ilustratorjem in z zlato pinceto izbirala najbolj vredno iz svetovne zakladnice. Prek njenih prevodov so tudi slovenski otroci vzljubili Astrid Lindgren, hkrati pa je v mnogih antologijah (*Pojte, pojte, drobne ptice, Babica pripoveduje, Mamka bršljanka, Čez vodico, čez rečico*) ljubeče zbrala in obvarovala pred pozabo občutljivo ljudsko blago z vsega sveta. Ob vsem tem pa Kristina Brenkova s svojim optimizmom, bistrino duha in razumevanjem ostaja večer vir navdiha vsem, ki se tako ali drugače ukvarjajo z ustvarjanjem za otroke. Da bi bilo še dolgo tako.

O pisateljici Kristini Brenkovi

Pisateljica, prevajalka in urednica Kristina Brenkova se je rodila 22. oktobra 1911 v Horjulu. Leta 1935 je diplomirala iz pedagogike in psihologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani in tu leta

1939 tudi doktorirala iz pedagogike. Od leta 1949 pa vse do upokojitve leta 1973 je bila urednica za mladinsko književnost pri Mladinski knjigi. Tudi kot pisateljica in prevajalka se je povsem posvetila mladinski književnosti. Iz svetovne mladinske književnosti je prevedla nekatera temeljna dela (A. Lindgren, *Pika Nogavička*). Objavlja v revijah *Cicido*, *Ciciban* in *Pil*.

Pri Založbi Mladinska knjiga je doslej izdala naslednje naslove:

Mačeha in pastorka, 1951; *Igra o bogatini in zdravilnem kamnu*, 1953; *Čarobna paličica*, 1958; *Golobje, sidro in vodnjak*, 1960; *Dnevna poročila*, 1965; *Kruhek*, 1968; *Osmo dežela*, 1969; *Babica v cirkusu*, 1970/82; *Košček sira*, 1971; *Deklica Delfina in lisica Zvitorepka*, 1972/76/84/91 (**Levstikova nagrada, 1972**); *Srebrna račka – zlata račka*, 1975; *Prva domovina*, 1979; *Prigode koze Kunigunde*, 1984; *Kanglica kaše*, 1986; *Hiša ob potoku*, 1995; *Moja dolina*, 1996.

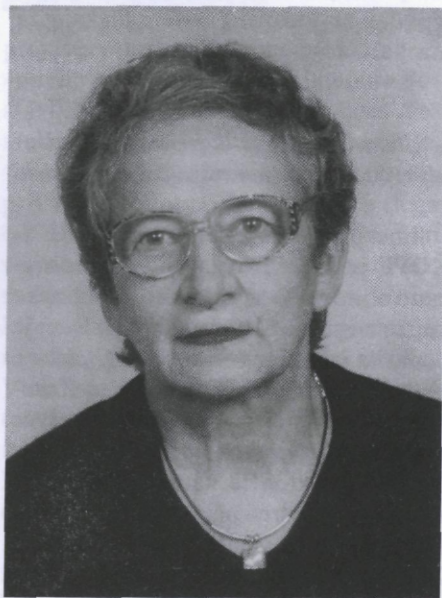
Utemeljitev Levstikove nagrade akademski slikarki Marlenki Stupica za življenjsko delo

Akademski slikarka **MARLENKA STUPICA** je svojo ustvarjalnost v celoti namenila otrokom. Iz svoje bogate domišljije je izsanjala vrsto nepozabnih upodobitev in pravljичnih likov, s katerimi je odločilno zaznamovala slovensko pa tudi svetovno mladinsko književnost zadnjega pol stoletja. Njenim najboljšim stvaritvam čas ni ničesar odvzel – nasprotno: kljub novim generacijam slovenskih ilustratorjev z drugačnimi likovnimi nazori ohranja njena umetnost nezmanjšano vrednost. O tem navsezadnje pričajo tudi vedno novi ponatisi njenih *Mehurčkov* in *Pojte, pojte, drobne ptice*, pa *Pike Nogavičke* in *Ostržka, Trnuljčice* in *Sneguljčice*, *Palčice* in *Grdega račka*. Največjim književnim umetninam

se je umetnica enakovredno postavila ob bok z izbrušenimi likovnimi mojstrovinami, ki se zdijo kot izraz zrenja v svet čudes in čudenja nad njim, kar je dano le tistim redkim posameznikom, ki jih življenje ni oropalo otroške odprtosti in občutljivosti. Marlenka Stupica, ki je za svoje ilustracije med drugim prejela kar osem Levstikovih nagrad, z vsem svojim dosedanjim življenjskim opusom posebej la neko čudovito obdobje slovenske ilustracije, hkrati pa še vedno z vsako novo stvaritvijo izpričuje nezmanjšano umetniško pretanjenost.

O akademski slikarki Marlenki Stupica

Marlenka Stupica je bila rojena 17. decembra 1927 v Mariboru. Slikarstvo je študirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani (1946–1950). Že od leta 1948 ustvarja kot svobodna umetnica. V tem času se je pogosto izpopolnjevala v

tujini. Svoje umetniško delovanje je v celoti posvetila ilustriranju knjig in tiska za otroke ter knjižnemu oblikovanju,

snovanju osnutkov za lutke in scenografiji.

V dobrih štirih desetletjih je ustvarila opus okoli 80 ilustriranih knjig za otroke, ki sodi v vrh slovenske tovrstne umetnosti, in prejela zanj številne najvišje slovenske in mednarodne nagrade ter priznanja.

Objavlja v revijah *Cicido* in *Ciciban*.

Pri Založbi Mladinska knjiga so doslej izšle naslednje knjige z njenimi ilustracijami:

Na Krasu, 1949/58/65/67/77 (**Levstikova nagrada 1950**); *Uganke*, 1949; *Mojca in živali*, 1950; *Mačeha in pastorka*, 1951; *Pravljica o mali Marjetici, zajčku, medvedku in zlati pomladi*, 1951/58; *Mehurčki*, 1952/56/62/70/72/74/76/78/81/87 (**Levstikova nagrada 1952**); *O goskici, ki se je učila peti*, 1952/72; *Rdeča kapica*, 1953/59/64/66/68/70/73/75/76/79/82/87/90; *Igra o bogatinu in zdravilnem kamnu*, 1953; *Aleš*, 1953; *Moje pesmice*, 1953; *Trnuljčica*, 1954/63/70/73/75/79/82/88 (**Levstikova nagrada 1954**); *Moji prijatelji*, 1955/56/60; *Cicibanove pesmice*, 1956; *Sneguljčica*, 1956/62/63/66/75/76/79/82/87; *Majhna sem bila*, 1958/60; *Pastir*, 1958/67/72/76/78/90 (**Levstikova nagrada 1958**); *Pika Nogavička*, 1958/62/69/71/73/77/78/79/81/85/88/96; *Ostržek*, 1960/65/68/69/73/74/75/77/78/85 (**Levstikova nagrada 1960**); *Voščila*, 1962/81; *Labodi*, 1963; *Pobarvanka*, 1963; *Otroške pesmice*, 1964; *Barčica po morju plava*, 1964/67; *Sonce sije, dežek gre*, 1964/67; *Križ kraž kralj Matjaž*, 1964/67; *Uspavanke in nagajivke*, 1966; *Čebelice*, 1966; *Črep – na tleh je lonček*, 1966/87; *Zajček*, 1966/69/80; *Moj dežnik je lahko balon*, 1966/79/89; *Jazbec*, 1966/80; *Kje je medo*, 1967; *Mrakovček, premrakovček*, 1968; *Kruhek*, 1968; *Izidor ovčice pasel*, 1968/75/76/80/87; *Sinko nagajivi*, 1968/80/93; *Veverica*, 1969; *Pravljice žive v velikem starem mestu*, 1969; *Kaj je najlepše*, 1969; *Po Koroškem, po Kranjskem*, 1969; *Ljudske pesmice*, 1969; *Šolar*, 1969/70; *Šte-*

vilke, 1970 (**Levstikova nagrada 1970**); *Babica v cirkusu*, 1970/82 (**Levstikova nagrada 1970**); *Krojaček Hlaček*, 1970/72/75/79/91 (**Levstikova nagrada 1970**); *Pleši, pleši, črni kos*, 1970/90; *Košček sira*, 1971; *Pojte, pojte, drobne ptice*, 1971/77/80/84/86/92/96/98; *Bratec in Kljukec s strehe*, 1971/78; *Velik – majhen*, 1974; *Kadar boben zaropota*, 1974; *Sredi polja rdeči mak*, 1974; *Kam se je skrtil krojaček Hlaček*, 1974; *Srebrna račka – zlata račka*, 1975; *Hi, hop, konjiček*, 1975/80; *Na ljubljanskem gradu*, 1976; *Palčica*, 1976/88; *Ježek, ježek, grdi dedek*, 1976/80/87; *Prva domovina*, 1979; *Mehurčki in petdest ugank*, 1980/82/83/85/99; *Z vami se igra krojaček Hlaček*, 1982; *Peter Pan v Kensingtonskem parku*, 1982; *Kresnica podnevnic*, 1983; *Ciciban, ciciban, dober dan*, 1983/89; *Peter Pan*, 1983/87; *Deklica Delfina in lisica Zvitorepka*, 1972/76/84/91; *Grdi raček*, 1993, 1998 (**Nagrada Najlepša slovenska knjiga, 1993**); *Čudežno drevo – avtorsko delo*, 1995; *Moja dolina*, 1996.

Utemeljitev Levstikove nagrade pesniku, dramatik in igralcu Andreju Rozmanu - Rozi

Žirija, ki so jo sestavljali Barbara Hanuš, Nataša Bucik, Ida Mlakar, Peter Svetina in Andrej Ilc, je letošnjo Levstikovo nagrado za izvorno leposlovno delo namenila Andreju Rozmanu - Rozi za pesniško zbirko *Črvive pesmi*.

ANDREJ ROZMAN ROZA v pesniški zbirki *Črvive pesmi*, ki je izšla leta 1998 v zbirki Čebelica, na duhovit in nekonvencionalen način nadaljuje svojo izrazito individualno poetiko, ki ga v zadnjih letih uvršča med najbolj zanimive slovenske avtorje za otroke. Nekonvencionalnost se kaže tako v izboru tem kot perspektiv, saj denimo o stvareh, ki s človeškega zornega kota pomenijo ne-

srečo ali napako (skipelo mleko, črvida mandarina), pripoveduje z gledišča prizadetega, v tem primeru mleka, črvov in mandarine. Z uporabo zabavnih primerov in prijemov avtor učinkovito opozarja mladega bralca na možnost drugačnega gledanja na vsakodnevne reči. V skladu s tem je tudi njegov jezikovni izraz, ki je dostikrat zelo ekspresiven, včasih pogovoren, a vsekozi suveren in neizumetničen. Čeprav se predvsem starejšemu bralcu utegne Rozmanova poezija včasih zazdeti že kar dekadentna, pa vendarle ne more skriti svoje srčnosti in človečnosti. *Črvice pesmi* torej niso samo eden najbolj sočnih izdelkov, temveč gre tudi za izredno polnovredno delo, ki kar kliče po čezmernem uživanju.

O pesniku, dramatik in igralcu Andreju Rozmanu - Rozi

Pesnik, dramatik in igralec Andrej Rozman - Roza se je rodil 25. maja 1955 v Ljubljani. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je študiral slovenščino. Bil je

vodja in igralec gledališča Ane Monro. Nastopa tudi v filmih in na TV. Piše parodično, satirično in ironično poezijo ter besedila za gledališča. Objavlja v revijah *Cicido*, *Ciciban* in *Pil*.

Pri Založbi Mladinska knjiga je doslej izdal naslednje naslove:

Mihec, duh in uganka, 1996; *Skrivnost špurkov*, 1997; *Črvice pesmi*, 1998 (**Levstikova nagrada 1999**)

Utemeljitev Levstikove nagrade akademskemu slikarju Zvonku Čohu

Žirija, ki so jo sestavljali Matjaž Schmidt, Judita Krivec Dragan, Radovan Jenko, Ferdo Šerbel in Pavle Učakar, je letošnjo Levstikovo nagrado namenila Zvonku Čohu za izvirne ilustracije v knjigi *Enci benci na kamenci 2*.

ZVONKO ČOH se je z ilustracijami za knjigo slovenskega otroškega izročila *Enci benci na kamenci 2*, ki je leta 1998 izšla v zbirki Žlabudron, ponovno izkazal kot umetnik, ki se mu je, kljub vsem prevzgojnim poskusom, posrečilo ohraniti svojo otroško bit, tako da jo danes, kot odrasel človek, z gibko lahkoto uporablja pri ilustriranju. Je suveren prevajalec besedila v likovni jezik, ki tako otroke kot odrasle s svojimi nenehnimi izumi navdaja s prešernim veseljem, pogosto pa tudi z glasnim smehom. Pozorno in občutljivo se odziva na prav vse bizarnosti v otroških izštevankah in zbadljivkah in jih prekvasi v svoja smešna bitja iz dvoinpodimenzionalnega sveta, s tem pa ponuja bralcem optiko za dodatno branje in doživljanje besedila. Prav ilustratorjev prispevek je knjigo *Enci benci na kamenci 2* zaokrožil v konceptualno celoto, kar sicer otroškimi knjigami vedno dano. Zato si Zvonko Čoh po soglasnem mnenju letošnje žirije zasluži Levstikovo nagrado za ilustracijo, ki je hkrati tudi potrdilo za sveže in v sloven-

skih razmerah pogumno umetniško stališče.

O akademskem slikarju Zvonku Čohu

Akademski slikar Zvonko Čoh se je rodil 7. avgusta 1956 v Celju. V Rogaški

Slatini je končal osnovno šolo, v Ljubljani pa Srednjo šolo za oblikovanje. Slikarstvo je študiral na Akademiji za likovno umetnost in leta 1980 diplomiral pri profesor Janezu Berniku. Na ljubljan-

ski specialki je nadaljeval študij slikarstva pri profesorju Štefanu Planincu. Že v času specialke se je začel ukvarjati z risanimi filmom in ilustracijo. S temi in podobnimi likovnimi dejavnostmi se preživlja kot svobodni umetnik.

Za dosežke na področju risanege filma je prejel številne nagrade, med njimi v letošnjem letu nagrado Prešernovega sklada. Objavlja v revijah *Cicido*, *Ciciban*, *Pil*, *Gea*, *Mladina*, *Razgledi*.

Pri Založbi Mladinska knjiga so doslej izšle naslednje knjige z ilustracijami Zvonka Čoha:

Zeleni avtomobilček, 1985 (Nagrada Zlato pero, Beograd 1985); *Pravšnjik v nepravem oknu*, 1986; *Pikapolonica Pika*, 1986; *Kodeljica v vesolju*, 1987/95; *Skriti dnevnik Jadrana Krta*, 1987/88; *Rastoče težave Jadrana Krta*, 1988 (**Levstikova nagrada 1989**); *Račka puhačka*, 1988 (**Levstikova nagrada 1989**); *Skriti dnevnik in rastoče težave Jadrana Krta*, 1989; *O dveh občutljivkah*, 1989; *Resnične izpovedi Jadrana Krta*, 1991; *Skrivni dnevnik mladega hipohondra*, 1992; *Tudi jaz ljubim zdravje*, 1993; *Cica v metroju*, 1994 (**Nagrada Hinka Smrekarja na drugem slovenskem bienalu ilustracije, 1995**); *Pisma zaljubljene najstnice*, 1996; *Skrivnost špurkov*, 1997; *Tigrova bolečina*, 1997; *A so kremšnite nevarne*, 1997; *Črvice pesmi*, 1998; *Enci benci na kamenci 2*, 1998 (**Levstikova nagrada 1999**).